

Zaupnico namreč, katero smo od besede do besede priobčili v 51. listu „Novic“ lanskega tečaja, so podpisale sledeče občine:

Na Kranjskem: Iz Ljubljane skoraj vsi veliki trgovci in skoraj polovica prebivalstva; vsi deželni poslanci, duhovniki, učitelji in nad polovico profesorjev; dalje glavni zastop banke „Slavije“, Kranj, Poljane, Podbrezje, Žabnica, Dražgoše, Zalilog, Šmartno, Duplje, Naklo, Velosovo, Prmskovo, Šenčur, Preddvor, Selca, Bakovščica, Radovljica in Vrhnika. Dalje z občinskimi pečati občine in županije: Ilirska Bistrica, Črni vrh, Zagorje, Prem, Lome, Knežak, Št. Peter, Beč, Juršiče, Boštajn, Šmihel, Škofja Loka, Slavina, Postojna, Studenec, Košana, Stara Loka, Orehek, Videm, Podgora, Kompolje, Staritrq pri Ložu; Preserje pri Ljubljani, Dolsko, Kropa, Št. Vid, Vižmarje, Trzin, Depalavas, Loka pri Mengšu; Cerknica, Begunje, Krško z okolico; Šmarje pod Ljubljano, Grosuplje, Lipoglav, Metlika, Črnomelj, Loka pri Črnomlju, Novo mesto z okolico; Razdrto, Ubelsko, Hrenovice, Hruševje, Jesenice, Dovje, Britof, Urem, Laze, Dolenja vas, Sinadole; Dobrova, Senožeče, Šmartno pri Litiji; Ipava, Podkraj, Podvelb, Št. Vid, Slap, Goče, Planina, Podraga, Vrabče, Ustja, Stijak, Gabrija in odbor za skladne ceste v Ipavi.

Na Štorskem: Slovanski dijaki Graškega vseučilišča; okrajni odbor v Šmariji; katoliško-politično društvo v Konjicah; duhovni konjiške dekanije in občine s pečati ter brez njih: Mozirje, Kokrije, Rečica, Ljubno, Žalce; sv. Miklavž pri Ormužu in Ptuj z okolico; Šmarje, Sladka gora, Ponikve, Št. Vid, Dol, Hrastnik; Konjice, Paka, Št. Jungerta, Padežki vrh, Zreče, Prihova in Loče; Spitaliče, Tolsti vrh, Laški trg, sv. Krištof, Loka in Stenica; Vitanje, Vrhole, Št. Jernej in Grajska vas; Ribnica, Janževi vrh — Arlica, Sv. Anton na Pohorji; Videm, Št. Ilj, Grasnica.

Na Koroškem: Politično društvo „Trdnjava“ in veliko število veljavnih mož iz Celovca; dalje občine s pečati: Ukva, Žabrina, Ovčja vas, Št. Marjeta; Jezero, Svinčnica, Sveče, Št. Janž; Gorje (Hohenthal), Čače, Smerče (Emrsdorf), Lebuče in Bistrica pri Pliberku.

Na Primorskem (Goriškem, Trstu in Istri): Čitalnica v Trstu in mnogo veljavnih mož iz mesta; čitalnica v Rojanu; dalje občine s pečati: Dutovlje, Štjajk, Jagodišče, Šebrelje in Cerkno; Kopriva, Skopo, Avber in Veliki dol; Prosek, Zgonik, Padež, Kozjane, Barka in Misleče; Berseč, Kanfanar, Vodice, Jelovice, Dane, Galac, Poljane, Obrov, Novigrad, Hrušica, Mnuc in Dolina; konečno občina Bačka in skoraj vse duhovništvo na otoku Krka.

Ako računimo po občinskih in županijskih pečatih, tedaj je zaupnico podpisalo najmanj 800.000 členov slovenskega naroda.

Tako je slovenski narod sodil pošteno Hohenwartovo prizadevanje, kar naj si ustavoverski kričači dobro za uho zapišejo.

Mnogovrstne novice.

* Ker na Hrvaškem in v Slavoniji žuga glad (lakota), se je z dovoljenjem vladnim v Zagrebu ustanovil odbor, da se sme za ubogo ljudstvo, kateremu živeža pomanjkuje, nabirati miloščina.

* V Trstu in na Dunaji bolehajo in mrjó ljudje hudó za kozami; strah je tedaj velik med prebivalci.

* Škof Brnski je iz svojih dohodkov 10.000 gold. daroval kaplanom moravske škofije v poboljšek njihovih dohodkov zato, da ne sprejmejo poboljškov vladnih, ki jim jih sedanje ministerstvo nakloniti hoče.

* Dr. Franc Močnik, c. kr. šolski nadzornik v pokoji, za šolstvo mnogozasluženi, Kranjcem, svojim

rojacom, in Štajarcem dobroznani mož, je kot vitez reda železne krone 3. vrste v vitežki stan povzdignjen.

Za pustni čas kaj.

Smešnica, pa čisto resnična.

Nekega dne pride k meni na pošto mož, rojen v Cerknici, ki si je kupil tukaj v Križki fari hišico, pa se ženi neki tam na Oblokah. Prosi me, naj bi jez namesti njega, ker sam pisati ne zna, njegovi nevesti pisal. Na vprašanje, kaj da hočem pisati, odgovori mi: tako-le pišite: „Ljuba Marjeta! Srce se mi podaja do tebe“; pišite jej, da jo pustim pozdravit jen jo küšent okol jen okol srca od obeh strani, njenega brata Andrejca okol jen okol srca od obeh strani, mater okol jen okol srca od obeh strani.“ Potem mi je še nekaj prav smešnega narekoval, in tako sva pismo zaprla in zapečatila. — Zdaj ga vprašam, kako naj naredim napis na Marjeto in kje da stanuje? Na to mi pravi: pišite: „pol ure od svetega Mihela“. Kje pa je zadnja pošta? ga dalje vprašam. „No, kaj nisem povedal, da zadnja pošta je sveti Mehú; pišite: zadnja pošta: sveti Mehú v velikem oltarji na Oblokah, in pišite, da imajo tam dva gospoda. Potlej se pa pismo ne bo zgubilo“.

Dopisi.

Iz Maribora 28. jan. — Sopot je nemila smrt našemu narodu vzela možá, ki ga je štel med najljubše sinove svoje. Gosp. Matija Prelog, doktor zdravilstva, umrl je po kratki bolezni včeraj v 58. letu svoje starosti. Mnogo let je vrli rodoljub kot pisatelj nevtrudljivo delal za narod slovenski, mnogo let se kot deželni poslanec iskreno boril za pravice njegove. Hvaležen mu ostane spomin na veke!

Iz Ljutomera 22. jan. (Naša čitalnica) bode imela v nedeljo 4. februarja ob 4. uri popoldne svoj letni občni zbor. Na dnevnem redu je 1. nagovor predsednika; 2. blagajnikovo; 3. sporočilo tajnikovo; 4. razgovor o ustanovljenji „narodne bukvarnice“; 5. razni predlogi; 6. volitev novega odbora. Po dokončanem zboru bode „beseda“ (v spomin Vodnika) s tombolo ali srečkanjem. V vse to se vljudno vabijo častiti družabniki in domoljubi naši. Odbor.

Trst 27. jan. (Železnica gorenska.) Ne davno sem imel priliko, potovati po gorenski železnici. Opazeval sem vse po celi črti. Ker sem imel čas, stopil sem v več krajih z voza ter sem listek še le z drugo vožno porabil. — Nektere postaje so nepraktično postavljene, kakor na priliko v Loku in v Lescah; prva ima ime „Loka“, akoravno popotniku že veselje preide, skoraj uro daleč do mesta od postaje koračiti, ali pa od voza, ako se hoče tje peljati, toliko plačati, kolikor je po železnici iz Ljubljane do Loke plačal. Postaja, ktera bi bila lahko takraj Kamnitnika proti mestu stala, imela bi mnogo koristi za obe dolini, iz katerih se obilo blaga izvažá. Krivi tega so Ločani in okrajni veljavni možje zato, ker se niso ob pravem času energično pognali. Nadjati se je, da pri drugi črti, katero ravno zdaj merijo „Trst, Servola, Loka“, ne bodo tako brezobzirno postaj delali, marveč bodo znali ceniti pravo korist, kupčije in obrtnije, ter bodo obzir jemali tudi na prebivalce, kateri se pečajo s kupčijo in pošiljanjem raznega blaga. — Druga postaja pa je „Lesce-Radoljica“, ktera je ravno tako od rok na vse kraje; lahko bi bili pred vzdignili črto od Kranja ali Podnarta, pa bi pri Radoljici, kdor pozná

ondotne kraje, lahko na ravnem postajo naredili, in ne bilo bi zaradi vode se nobene nevarnosti bati in slišati glasov: „danes je Sava velika, jaz se ne bom po železnici peljal“. — Osobne reči so pa na gorenski železnici v zelo žalostnem stanju; skor po vseh postajah so zgolj uradniki našega jezika nezmožni, na nekaterih postajah pa so vrh tega še celo slabega obnašanja do prostega ljudstva; nekateri spremljevalci vlakov pa se ločijo s svojim „taktom“ na drugih železnicah, kajti oni pèhajo ljudi v vozove prav s silo vèasi, kar se je tudi meni primerilo; med tem ko na južni železnici èlovek more prosto svoje reči odpraviti, se na gorenski železnici skoraj ne upa izstopiti, kajti z zvonom že znamenje daje, da odrine, predno se vlak ustavi. *) Edino prijazno pozdravljenje v domaèem jeziku sem doživel na postaji v Loki; gospodu Potrati za prijazno vedenje proti popotnikom èitno hvalo izrekam. Ako bi gorenska železnica takih prijaznih mož **) v svoji službi imela, ne bi se slišalo toliko pritožeb. Tudi moram grajati slabo organizacijo zaradi blaga, katero se mora v Ljubljani iz teh vozov v one južne železnice prekladati. To je zguba èasa, pa večkrat tudi pri kupèiji neugodno. — Naj bi ne bile moje dobrovoljne besede glas vpijoèega v puščavi! Naj bi se narodni možje v Ljubljani za to pognali, da bi domaèini službe dobivali, kateri so domaèega jezika zmožni in prijazni v službi. Pognal se je neki zato celo deželni odbor, kteremu se je obljubilo vse — al, kakor je že navada, le pri obljubi je ostalo.

V Rojano. — Vodniku v spomin je 4. sveèana zveèer ob 5 $\frac{1}{2}$ uri slovesna beseda z igrama „Klobuk“ in „Svoje glavneži“ in pa s plesom. Vstopnina udom je 30 kr., neudje ta večer nimajo vstopa.

Od Soèe 24. jan. — V šte. 50. lanskim „Novic“ sem priobèil par opombic k nekemu goriskemu dopisu v „Narodu“ sporoèujoèemu o sklepih društva „Soèe“ 30. novembra 1871. l. Držeè se poroèevalèevih besedi sem kazal na nedoslednost 2 resolucij. Dopisnik mi je nekaj odgovoril in jez sem mu odvrnil v zadnjem listu „Novic“. Tej svojej odvrnitvi sem pridjal sledeèi poziv: „Èe imate (g. dopisnik) kaj opaziti zastran mojih današnjih opomb, le opazite; več oèi več vidi!“ Dosedaj se dopisnik še ni oglasil; al v tem, ko jez odmeva pričakujem od Drave, priletí mi iz-za hrbta — od Soèe! Èudne so v prirodi postave, a najèudniša je od zadej ali od strani. Naj bo! To jest faktum, da imam dansi opraviti s èasnikom „Soèe“. Posvetila mi je „Soèa“ celih 100 vrst manj edno. V teh èedno tiskanih vrstah je veliko besedi, misli pa samo te-le: Vse, kar jez pišem, je nevednost, strast, sumnièenje, obrekovanje itd., kar in kakor ona, t. j. odborèek „Soèinega“ odbora, dela, to vse je pravo, vse pošteno, vse logièno in dosledno, vse hvale vredno, vse izvrstno. Kogar ona hvali, tega mora hvaliti tudi ves svet, in komur ona nezaupnico votuje, njega mora ves svet po blatu valjati. Vse te lepe in nelepe reèi in povrh vseh še nekatere druge se nahajajo v 99 vrstah. K èemu vendar ste se toliko trudili, gospòda? vsaj večidel Vaših dokazovanj in trjenj se ne nanaša na bistveni zapopadek mojih opomb v 50. in 52. listu „Novic“ lanskega leta. Jez sem pozval „Narodov.“ dopisnika, naj bi od Vas zahteval, da priobèite imenik ali vsaj število družabnikov

*) Mnogo popotnikov trdi, da vlaki dalje èakajo na postajah Rudolfove (gorenske) železnice, kakor pa na postajah južne železnice, ter da tudi pri tej niso vsi uradniki in spremljevalci vlakov vsem všeè.

**) Mi poznamo mnogo prijaznih uradnikov, kateri so v službi pri gorenski železnici. Vred.

(društva) „Soèe“, letni društveni račun in uradne sejne zapisnike. Zakaj k tem trem toèkam molèite? Zakaj o vsem drugem govorite, samo, o èemur bi morali, ne? Raèun tedaj, število društvenikov in zapisnik — ste me razumeli? — Obdolžil sem Vas bil tudi za molèanja neke zadeve, ki se je v skupščini 30. novembra 1871. l. razpravljala (te namreè, naj se — društvo postavi na katol. podlago). Tega ste sami krivi. Poglejte dotièno poroèilo v èasniku „Soèi“ (šte. 17. od 13. dec. 1871. leta). Tam je 3 cele predale dolgo poroèilo o Soèinem obènem zboru; ono ne kaže nikakega znamenja, da se bode nadaljevalo, marveè vsa oblika mu je taka, da ga mora imeti èitatelj za dokonèano, temveè, ker mu je v bratinskem soglasji z ljublj. „Tagblattom“ in dunajskima „Press-ama“ vpleten napad na „ljubljske prvake“, èegar prostor bi bil poroèevalec gotovo raji za razširjenje poroèila porabil, ko bi bil imel in mislil mu še kaj dodati. Ovo poroèilo, v kojem ni o omenjeni toèki nič, sem imel jez pred oèmi, ko sem 23. dec. drugi svoj dopis spisoval. Èudom sem se res pozneje èudil, ko sem v listu 18. „Soèe“ našel predelek „poroèilo o obènem zboru Soèe, dne 30. nov. 1871“, pa ves z drugimi èrkami tiskan, ko dotièni naslov v poprejšnji številki. V tem kot „konec“ zaznamljenem drugem poroèilu od 28. dec. še le ste priobèili, kar sem jaz 23. dec. rekel, da ste v poroèilu od 13. decembra zamolèali. Tedaj vidite, kako abotno je Vaše zavraèanje, da naj Vaša poroèila berem. — Kar se družega Vašega zavraèila tièe: „Èe bi Vi vedeli...“, kaj in kako se je v klubu poslancev godilo, naj odgovorim, da ne bi jez nič pravega vedel, ko bi samo Vam in Vašemu organu verjel. Jez in mnogo družih z mano si mislimo marsikaj vse drugaèe, kakor Vi poroèate. Nikar se temu ne èudite. — „L' Isonzo-u“ sem hotel jez, da bi „Soèa“ kaj odgovorila gledé na njegove èlanke proti Slovence, a ne na one proti klerikalcem, kakor ste me — bajé navlašè — razumeli. — Rekel sem zgorej, da vse, kar „Soèinega“ odbora odborèek storí ali reèe, je vse pošteno. To se razvidi iz teh-le besedi v šte. 3. t. l. èasnika „Soèe“: Vi sami bi mu bili (enemu poslancu izmed èetvorice) nezaupnico votovali, „ako nij Vaše rodoljubje tako prazno in hinavsko, kakoršni so Vaši dopisi proti „Soèi“. To je zgledna brezstrastnost! Ko sem bil študent v Gorici, zapomnil sem si šaljivo pri-slovico tamošnjih Slovencev; oni imajo navado reèi: „Pojdemo v Solkan po pamet“. Zdaj imajo brez dvoma tudi še drugi pregovor: „Pojdimo k Soèinim voditeljem po rodoljubje“. Res, iz vsega se kaže, da le oni so edini patentirani rodoljubje na Goriskem; od njih si mora izprositi patent, kdor hoèe biti domoljub in politièki modrijan. Po takem pa je v Gorici lepo, kar Vam je v Ljubljani grdo!

Nazoèi Soèan.

Iz Gorice 26. jan. — x + y. — Obeèal sem unikrat, da priobèim nekaj, zaradi èesar sta si naša laška èasnika navskriž, in sicer nekaj domaèega. — Naše mestne ljudske šole so se odprle zavoljo nekih zadržkov še le 21. nov. lanskega leta. Tisti dan pred so zginile iz nekaterih šolskih sob Kristusove in druge sveto-pisemske podobe. Vedelo se je, kdo jih je sè sten snel, ali od kod mu je bilo došlo povelje, ni bilo mogoèe za gotovo izvedeti. Vsi, ki so to slišali, bili so osupnjeni. Zdajci se loti te zadeve „Goriziano“; po njem jo je izvedelo vse mesto. Hrup je rastel kakor plaz. „Isonzo“, kateri je bil izprva odstranjenju svetih podob pritrdil, ni se več upal „G.“-u pogumno ugovarjati, skrival se je za znano naèelo, da šole so „brez-verske“. „G.“ je bil od dne do dne huji in pogumniši; ostre pšice so letale ne več toliko proti „Is.“-u,

temveč pa proti mestni gosposki, ker se je mislilo, da je bilo od nje došlo povelje, da so se podobe iz šol odpravile. Prošnje se pošljejo mestnemu starešinstvu od katoliške družbe, iz Podturna (predmestja) in tudi graja od nadškofijstva. Stvar je prišla na dnevni red v starešinstveni seji; Podturnci so hoteli biti zraven in videti, kako se njih prošnja reši. V veliki zadregi so bili mestni očetje, nobeden ni hotel biti kriv „podoborstva“, tajil je vse še celó tisti, ktere ga je bilo javno mnenje zaznamilo kot zapovednika in čegar imé je „G.“ priobčil. Rešil se je slavni zbor iz zadrege s tem, da je izročil prošnje in preiskavo šolskemu odseku. Kaj je odsek potem storil ali ne storil, ne vem, izid je bil slednjič ta, da so nekega dne konec decembra vse podobe zopet na svojem mestu visele. Od kod to, je skrivnost, kakor popred ukaz, da so se odpravile. Pravi vzrok temu je, da gg. „liberalci“ niso našli svojemu djanju postavne podloge in nikdo ni imel toliko pogumnosti, da bi si bil zadel javnemu mnenju nasproti odgovornost. Misliti si zdaj zmagavski krik v „Gor.“ A tudi zarota „Is.“-ova zoper njega je bila precej osnovana: sklenil je izhajati po 2krat, da bi imel več prostora za polemiko z „G.“-om in za vsakoršne pohujšljive pobirke iz časnikov, o katerih gré misliti, da „G.“-ovo stranko dražijo in sramoté. Sosebno dvoje reči „Is.“ poslednji čas najrajši obdeluje — jezuvitarje (kakor bi rekel „Primorec“) in pa to, da so „Goriziano“-vi pisatelji svojat, ki je prišla semkaj mir kalit od unkraj Idrije. To pa sem že omenil, da je vse popôprano z dogodki à la pater Gabriel. Tout, comme chez vous. — Predno za danes sklenem, naj rečem še to. Skrivnost sem rekel da je, kdo je ukazal podobe iz učilnic odpraviti, pa skrivnost le občinstvu sploh in celó „Goriziano“-u, ki se je za podobe tako krepko boril; so pa vendar nekteri, ki moralnega početnika podoborstva poznajo, med njimi je tudi pisalec teh vrst. Na račun tega podpihovalca je tudi še nekaj drugega enacega zapisanega. Ta „mož“ ne sedi v mestnem starešinstvu.

Iz Vipave. — Vodniku na čast tudi naša čitalnica napravi 4. svečana zvečer ob pol 6. uri veliko besedo, v kateri se bode tudi igrala vesela igra „Bob iz Kranja“. Po besedi je mali ples. Vstopnina 20 kr.

Iz Kranja. — Valentinu Vodniku v spomin napravi čitalnica naša 4. sveč. slovesno besedo s plesom. Gospodje udje lahko ta večer tudi gostov pripeljejo seboj.

Iz Kamnika. (Čitalnica naša) ima 4. svečana ob 7. uri zvečer v Vodnikov spomin veselico s petjem in veselo igro „Mutec“; potem je ples. Vstopnina za neude je 30 kr.; čisti donesek spada g. Josipu Filec-u, marljivemu delalcu čitalnice. Odbor.

Iz Ljubljane. — Nekteri časniki zunaj naše dežele obdeljujejo zdaj s posebno marljivostjo to, zakaj da so naši poslanci šli v državni zbor dunajski, ter zahtevajo, naj gredó nazaj. Nihče ne more časništvu briniti, da svoje misli razodeva tako ali tako, prijazno ali hudobno, omikano ali surovo; zato tudi naši poslanci mirnega srca lahko beró, kar ta ali uni napiše, kajti, kdor „baut auf offener Strassen, muss die Leute reden lassen“. Tudi mi pred začetkom državnega zbora smo bili popolnoma zato, da naši poslanci ne gredó na Dunaj, trdno pričakovaje, da — brez ozira na poslance českega kraljestva, ki ima od mnogih družih dežel po vse posebno stališče in impozantno veljavo tako, da bi bila v zboru dunajskem že davno lahko konec storila vsem decemberskim nakanam — tudi ne gredó ne Tirolci, ne Dalmatinci in nobeni drugi poslanci v rajhsrat. Al vsi ti so šli in pričel se je državni zbor brez naših. Od vseh družih tedaj zapuščeni so naši po-

slanci še le šli na Dunaj in to po resnem prevdarku vseh razmér, po zaslišanji mnogih volilcev in po enoglasnem odobrenji vseh deželnih poslancev, ki so se z dr. Zarnikom vred sešli v posvet. In prav ti državni poslanci razen enega so bili v vrsti onih 13, ki so v klubu stanovitno stali za nevstop naših poslancev v državni zbor. Oni so tedaj le žrtve razdvojene žalibog! federalistične edinosti, dobro vedé, zakaj da so na Dunaji in kdaj bode konec njihovega pôsla. Zvesto ravna se po načelih deželnega zbora ne more jih tedaj begati, kar ta ali uni v kakem časniku razklada na Dunaji, v Mariboru ali v Gorici. Kar veliki politikar Šuselka v „Reformi“ piše o naših poslancih, to je pravo, rekoč: „poslanci decemberski ustavi nasprotnih dežel sploh in še posebno kranjske dežele gotovo niso na Dunaj prišli zato, da bi čestitali decembrizmu“. Celó nepremišljeno pa je, poslancem našim žugati s tem, da so zasmehovali dr. Poklukarjevo izjavo, kakor da bi to od rajnega dr. Tomana počenši do dr. Coste in Greuterja ne bila „ustavoverska“ navada, in kakor da bi česki fundamentalni člani ne bili najhuje zasmehovani! Mar še ne veste tega, da decemberska klika družega orožja nima kakor zasmehovanje, črt in laž.

— (Telegram „Novicam“ iz Dunaja 30. jan.) Danes je v državnem zboru bila postava o številu rekrutov za letošnje leto konečno sprejeta. Poljaci, po ustavovercih žaljeni, se federalistom bolj bližajo; naposled je vendar še vzajemno postopanje mogoče.

— C. k. deželni predsednik pl. Wurzbach, kakor nekteri drugi ces. namestniki, poklican na Dunaj, se je predvčeranjem tje podal.

— (Postavi za začasno uravnanje nekterih pravnih razmér ljudskih učiteljev in o pomnoženji normalnega šolskega zaklada po doneskih od zapuščin), ki ju je sklenil deželni zbor kranjski oktobra meseca lanskega leta, niste potrjeni. Če pomislimo, kako potrebna je ljudskim učiteljem povikšana plača, — če pomislimo, da prav po oni postavi, po kateri se je na Štajarskem samo za pokojnino učiteljev dovolilo od zapuščin jemati pol percenta, je izdelana postava deželnega zbora kranjskega, in če naposled pomislimo še to, da prejšnje ministerstvo nauka samo je deželnega odbora pozornost izrekoma obrnilo na zapuščine umrlih in opomnilo, da ona zastaréla postava o množenji normalnega šolskega zaklada od leta 1788. ni več primerna sedanjemu času, ne moremo najti nobenega razloga, zakaj da sedanje ministerstvo ni priporočilo predložene mu postave v potrjenje. To je tedaj že drugi primerlej, da po deželnem zboru sklenjene postave niso potrjene; po takem ista osoda zadene tudi še ostale, ki jih je sklenil deželni zbor kranjski — *horribile dictu!* — národní. Ako pa se deželnim zborom taka godí, potem moramo le vprašati: čemu neki so deželni zbori?! — Učiteljski odbor, ki je, kakor „Laib.“ danes naznanja, ministerstvu nauka poslal prošnjo za „dekretiranje“ boljše plače učiteljem, lahko v zavrženi ti postavi najde rešitev svoje prošnje.

— (Iz seje deželnega odbora 26. jan.) Za deželnega šolskega svetovalca je bil z večino glasov ministerstvu predlagan prof. Tušek. — Dr. Ambrožič-u se je sekundarska služba v deželni bolnišnici na dve leti podaljšala s povikšano remuneracijo na 400 gold. — Kot diurnist pri upravnistvu deželne bolnišnice je bil Josip Paternoster v službo vzet. — Za popravljanje skladnih cest in mostov v Loškem okraji na Notranjskem se je dovolilo 1000 gold. podpore iz deželnega zaklada za leto 1872. — Iz P. P. Glavarjevega zaklada se je odločilo za leto 1873. za zidanje farne šole v Komendi 1500 gold. podpore. — Šolskemu učitelju v

Adlešicah se bode po predlogu deželnega šolskega sveta iz normalnega šolskega zaklada tudi za l. 1873. podpora 50 gold. naklonila.

— Ko je po telegrafu došlo narodnim društvom v Ljubljani prežalostno naznanilo, da je v Mariboru umrl za narod slovenski mnogozasluženi gosp. dr. Prelog, so društva „Slovenije“, „Maticice“ in čitalnice brž po telegrafični poti razodela živo svoje sočutje o britki zgubi izvrstnega rodoljuba in lavorov venec poslala v Maribor s prošnjo, naj se položi na gomilo tudi nam Kranjcem nepozabljivega moža.

— Za realno gimnazijo Novomeško so razpisane tri učiteljske službe: dve za klasično filologijo (ena v zvezi s sposobnostjo za nauk iz laščine), ena pa za filozofično propedeutiko v zvezi z zemljepisom in zgodovino ali pa nemščino. Plača je po postavi od 9. aprila 1870. odločena; prošnje z dokazanim znanstvom nemškega in slovenskega jezika se imajo pisane na c. kr. ministerstvo nauka, po predstavljeni oblastnji izročiti c. kr. dež. šolskemu svetu v Ljubljani do 12. svečana tega leta.

— (*Napravo nove zavarovalne banke*) pod imenom: „prva občna zavarovalna banka „Slovenija“ s sedežem v Ljubljani je ministerstvo dovolilo knezu Leopoldu Salm-Reifferscheid-u in družnikom njegovim.

— (*Trgovska in obrtniška zbornica*) si je v poslednjem zboru za letošnje leto izvolila spet gospoda V. C. Zupana in Jan. Horaka za predsednika in podpredsednika.

— (*Titelnova opereta „Pot po nevesto“*), ki jo je 27. dne t. m. predstavilo dramatično društvo v gledališču, je dobila navdušeno, pa tudi zaslužno pohvalo. Polna mičnih napevov in tudi zanimiva v dejanji je večji operi podobna. Al tudi izvrstno dobro so naloge svoje izvršili gospá Odijeva in gospodična Rosova in pa gospoda Veger in Nolli, posebno pa sta se odlikovala gospá Odijeva in gosp. Veger. Drugikrat, pa tudi tretjikrat bode gledišče gotovo še bolj polno, kakor je bilo prvokrat, ko se bode ponavljala mična ta opereta.

— (*Beseda Vodniku na spomin*) slovi že deset let kot najlepša veselica čitalnice naše. Program, ki smo ga deloma že zadnjič omenili, porok nam je v pevskem in instrumentalnem delu ter v dramatičnem prizoru gospé Lujize Pesjakove, da tudi letošnja beseda — prihodnjo nedeljo — bode vredna sestrica najlepših prejšnjih. Plesalno veselico pa, kakor je to že navada ta večer, bodo povzdignile nožice krasnih naših gospodičin in gospá. Vstopnice se že pred nedeljo dobivajo v štacuni gosp. Ant. Jentel-na v špitalskih ulicah. Častiti udje smejo ta večer tudi gostov vpeljati, ki niso udje.

— (*Sedemnajsta predstava dram. društva*) bode v petek, na svečnice dan, 2. februarija. Igrala se bode nova burka „Prvikrat v gledišči“ in se bode ponavljala opereta v 2 delih „Zaroka v kleti“, ktera je prvokrat dopadla. Za postni čas pripravlja se več resnih iger in se bode gojila bolj resna struka dramatike. Predstave meseca februarija bodo potem še v četrtek 8., v nedeljo 18. in saboto 24. februarija.

— (*Poberki iz časnikov.*) V poslednjem listu smo pretres treh člankov, ki jih je ljublj. „Tagblatt“ v eni sapi spisal v 16. svojem listu o šolstvu kranjskem, s tem začeli, da smo dokazali, zakaj da ustavne žabe ravno zdaj tako glasno ragljajo. — Danes po unidanji obljubi nadaljujemo ta pretres, in do tega nam je „Tagblatt“ sam izrekel nekako pravico, rekši, da „Novice“ so „Moniteur“ deželnega šolskega sveta. „Novice“ res marsikaj zvedó iz našega šolskega sveta; al časti „Moniteurjeve“ prilastovati si morejo tako malo,

kakor da bi dr. Bleiweis in dr. Costa bila „merodajna“ šolska svetovalca, „massgebende Landesschulrätthe“, kakor „Tagbl.“ trdi. Kdor, kakor „Tagbl.“, se trikrat zlaže, če dvakrat zine, temu se pač lahko primeri, da na istem mestu sam si podira, kar je malo pred zidal. Ko bi „Novice“ res bile „organ“ deželnega šolskega sveta kranjskega, pač ne bi bile prinesle članka v 52. listu lanskega leta, ki ugovarja onemu v 49. listu in ki je „Tagbl.“ tolika sladčica! Vsaj to „Tagbl.“ sam vé, da „Moniteur“ sam sebi bi ne smel nasprotovati. „Novice“ pa bi „Tagblatt“ lahko poprašale: kako to, da na poročilo, ki ga je „Laib. Ztg.“ prinesla v petek, je brž drugi dan (v soboto) „Tagbl.“ prinesel skor dve strani poln spis proti poročilu „Laibacher Zeitg.“ Vladna „Laib. Ztg.“ in konstitucionalni „Tagbl.“ izhajata sicer iz enega gnjezda; vendar ko bi ne bil vladni rokopis že en dan pred v roke prišel „Tagblattovim“ delalcem, kakor pa „Laib.“ stavljalcem, ne bilo bi nikakor mogoče, da kar za petami je „Tagblatt“ prišel „Laibacherici“. „Nur Geschwindigkeit, keine Zauberei“ — bi morebiti Nestroj rekel; mi pa pravimo: taka prikazen je le tam mogoča, kjer sta si vladni časnik in pa „Tagblatt“ bratranca! — Al preglejmo zdaj čenčarije omenjenih 3 „Tagblattovih“ člankov.

V prvem daje „Tagbl.“ najpred dr. Bleiweisu in dr. Costi nektere ustavoverske brce, češ, da ne pripoznavata nezmotljivosti tistih dunajskih gospodov, ki so v rajhsratu skovali „die freisinnigen Schulgesetze“; potem pa, ker mu je „Laib. Ztg.“ dokazala napredek ljudskih šol, ktereja tajiti ne more, se pa čez te brž splazi do srednjih šol ter pravi: o teh, teh dajte odgovor! In zdajci začne solze pretakati o tem, da je deželni šolski svet odpravil Holzingerja in Wretschkota, pa na nju mesto pripravil Šolarja. Da Holzinger, ki ne zna ne besedice slovenske, je mogel kedaj za nadzornika v šolah na Slovenskem izvoljen biti, to je prav tako, kakor da naj slepec sodi o barvah. Koliko srca pa ima Wretschko do slovenščine v šolah, naj sodijo tisti, ki so poznali tega moža takrat, ko se je še pisal Vrečko, in če primerjajo Deschmanna z nekdanjim Dežmanom, najdejo lahko uganjko tej zastavici. Al pustimo slovenščino, ki je „Tagbl.“ toliki trn v peti, popolnoma na strani; poglejmo raji, koliko sta ta dva nadzornika faktično nadzorovala naše (kranjske) gimnazije in realko leta 1871. Mi smo popraševali okoli in okoli in povedalo se nam je, da nadzoroovanja, kakor ga strogo predpisuje instrukcija dotična, celo leto ne enkrat ni bilo, le ob priliki, ko sta (in to malokrat) prišla v sejo šolskega sveta v Ljubljano, sta par ur se mudila v šolah ljubljanskih,*) naposled pa vodila matúre; o poročilu dotičnih matúr pa se ni nikoli nič čulo. Ali pač tako nadzoroovanje zasluži imé nadzoroovanja? Ali ni to prav „lucus“ a „non lucendo“? Da tedaj ta dva gospoda (in še dva sta bila!) nista več nadzornika naših šol, je li to po takem „ungerechtfertiget“? — Kar „Tagblatt“ o „utrakvističnem“ učilu blodi, je blizo tistim veternicam podobno, s kterimi se je Sancho Panza nekdej vojskoval. Da bi utrakvistični nauk že imeli v srednjih šolah, dalo bi se potem kaj več besedovati s „Tagblattom“ ter ga opomniti le tega samega, da od

*) Dostavek. Ko so bile že stavljen te besede, prišel nam je v roke „Jahresbericht“ naše realke za 1871. leto, in v njem beremo o tem nadzoroovanji te-le besede:

pro 1871:

„Im Laufe des Schuljahres beehrte der Herr Landesschulinspektor dr. Wretschko und Holzinger wiederholt — wenn auch leider — wegen anderweitiger Amtsgeschäfte jedesmal nur auf kurze Zeit die Anstalt mit ihrem Besuche“.

nekdaj je utrakvistični nauk bil vpeljan v gimnazije, v katerih je nemški jezik se tako vrstil z latinskim, da so gimnazije sploh ime „latinskih šol“ dobile. „Geh' geh' in ein Nonnenkloster, Ophelia“ — s svojim „pädagogischen Standpunkt-om“ revni „Tagblatt“! K tebi možje deželnega šolskega sveta ne bodo hodili v šolo! — Tudi šolskih knjig slovenskih ne bomo tebe in tvojih družnikov nikoli prosili; vsaj če bi vas vse skupaj v en možnar stolkli, ne bi dobili pol uboge knjige od vas! Ali ste morebiti našim šolam vi že kedaj kako knjigo spisali, ali le kedaj se pripravljali pisati jo? Odgovorite! Zato smo skusili za zdaj tri odlične učitelje dobiti na našo gimnazijo, Tuška, Pleteršnika in Žakeljna, ki so na vsako stran strokovnjaki in naši domači, vam nemčurjem se ve da so „ultranationale Professoren“, ki bi le radi Heinriche, Hönige, Pergerje in enake imeli. In sedanji in vsak šolski svet, ki se zaveda dolžnosti do naroda našega, bode delal na to, da takih sposobnih mož, kakor so gori imenovani trije, še več pride k nam.

V drugem članku se huduje „Tagbl.“ nad tem, da deželni šolski svet pritiska na ljubljansko mestno gosposko, naj si zida — kar skor vsaka fara ima — šolsko poslopje, potem pa obira deželni zbor zato, da gospodom „na rotovžu“ ni dovolil, da bi bili en milijon gold. po poti loterije na pòsodo vzeli. Deželni odbor je bil za to, in udje njegovi so v finančnem odseku deželnega zbora tudi zagovarjali dovoljenje posojila; al deželni zbor ni imel zaupanja do gospodov „na rotovžu“, da bi bil odgovornost na-se vzel o milijonskem posojilu, za katero mu niso nič predložili, kako se bode loterija vršila (Spielplan) in kako se bode posojilo poplačalo (Tilgungsplan). Te tehtne vzroke lahkomišelnih „Tagbl.“ imenuje „nichtssagende Gründe“; al deželni zbor mora skrbeti za korist ljubljanskih mestjanov, ne pa, da bi stregel možem, ki po dosedanjih skušnjah največo skrb obračajo na to, da je okoli „kazine“ vse prav lepo, če tudi drugej so ceste strgane. Kar pa se povikšanja tistega „Zinskreuzer-ja“ tiče, ki bi ga mestni odbor obrnil samo za šolsko poslopje, moramo vendar gospode „na rotovžu“ vprašati: ali je to pravično, da samo posestnikom hiš in njihovim gostacem se nakladajo šolska bremena? Ali gospodje „na rotovžu“ ne vedó, da po deželi so direktni davki sploh, na ktere se razdeljujejo občinske priklade?

V tretjem članku „Tagblatt“ spet objeda „kranjsko ljudsko šolstvo“ — se ve, da molčí o groznem številu ljubljanskih otrok, ki ne hodijo v nobeno šolo — in svoj žole razliva nad žensko pripravnico. Deželni šolski svet sam vé, da zdaj ondi ni vse izvrstno, zato je le tudi provizorno nastavlil učitelja in učiteljico v prvem letu, kar se bode lahko poravnalo, ko se začne drugi razred te šole, v kateri je pa morebiti vendar „prof.“ Lazar toliko vreden, kakor prof. Pirker v svoji. Najhuje pa bije „Tagbl.“ po učitelju telovadbe, češ, da jo uči tak, „der sich während seiner ganzen Lebenszeit darin noch nicht umgesehen hat!“ To je spet ena tistih velikanskih laží, ki izvira iz zavidnosti, da telovadbe ne uči človek, ki nobene besedice slovenske ne zna, da bi pripravnicam, ki bi imele enkrat slovenske deklice učiti, mogel dopovedati, kako se ta ali una vaja slovenski zove. Mi pa imamo „Tagbl.“ v obraz povedati, da Tomšič se je temeljito učil telovadbe in da je praktičen v tem znanstvu, katero uči tudi druge šolske otroke. Da „Tagblattovcem“ vendar iz vsakega nohta gleda nemškutar! Da vidi pezdur v drugem očesu, bruna pa v svojem ne, to je, ne Putre-ta in ne Eppicha —

oba dva uda konstitucionalnega društva in oba učitelja v c. k. vadnici, izmed katerih nobeden v ljudski šoli ne more po slovensko podučevati, kajti uni ni celó nič zmožen slovenščine, ta pa jo tako lomi, da se mu otroci smeja. Ako bi Tomšiča in Grkmana pri vadnici ne bilo, bi njunih predmetov noben drug tu ne mogel prevzeti! O svojih privržencih tedaj „Tagbl.“ ne črhne besedice. —

Čeravno so vsi članki „Tagbl.“ polni osebnosti, ga vendar ni sram očitno reči: „dass ihm nicht um Persönlichkeiten zu thun ist!“ Ko je „Tagbl.“ tako obral dr. Bleiweisa, dr. Costo, dr. Jarca, Šolarja, Tomšiča, Lazarja itd., in glorio pel Holzingerju in Wretschkotu, so pa „Tagblattovci“ skrbeli tudi za to, da so o deželnem predsedniku Wurzbachu (predsedniku šolskega deželnega sveta) take laží zatrosili po svetu, da se vsak pošten človek nevoljno obrne od tako nesramnega početja. In ti ljudje se pa hlinijo še s tem, da jim ni za osebnosti, ampak le za stvar! Ponemčevanje in brezversko prestrojenje naših šol: to je glavno vaše geslo, in zato, ker tega ne morete popolnoma doseči, pihate kakor gadje na vsakega, kdor vam presekuje vaše namere.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Kar se je dozdej v zbornici poslancev očitnega zgodilo, nima nobene politične važnosti; kako pa pododbor kuha resolucijo Poljakov in kaj da bode izkuhal, to je do danes še vsem drugim skrivnost. Treba tedaj čakati še nekoliko dni, in svet bode zvedel za Avstrijo silo važno dogodbo, ali bodo ustavoverci Poljake na limance vjeli ali ne. To pa je gotovo, da je razpor med njimi, kajti eni hočejo Poljakom vse dovoliti, drugi le nekaj. Ministerstvo je pa še o drugi zadevi v veliki zadregi, namreč o postavi, ki je hoče za silo stvariti zato, da bi deželne poslance gnali v državni zbor, dokler ni postave direktnih volitev. Ministerstvo še zmirom ni zagotovilo te parlamentarne pošasti, ki se imenuje „Nothwahlgesetz“, med tem pa lovi poslance, ki bi za to postavo glasovali, kedar pride v obravnavo državnega zbora. Dva Tržičana, Istrijance in Goričane (razen Črneti) neki že imajo na svoji strani; zdaj obdelujejo Dalmatince, da bi še te vjeli; al to bi bila vendar sramota strašna, pravo hudodelstvo nad jugoslavenstvom, ako bi Dalmatinci to storili! Tako pa mislijo ustavoverci brez Poljakov, Tirolcev in Kranjcev dobiti večino za to postavu. Kmalu bomo tedaj zvedeli, ali je še kaj političnega poštenja na svetu ali ne.

Hrvaško. — Kakor na Dunaj, tako tudi v Zagreb zdaj vse gleda, kaj bode tu. „Südsl. Corr.“ piše, da zadnje dni svečana meseca utegnejo biti nove volitve za deželni zbor. Magjaronska stranka že napenja vse moči. Gospodje Jakić, Krstić, Mrazović, Rački in Vončina so razglasili poročilo o dunajskih konferencah, ki je učinilo na deželo vrlo dober vtisek. Da bi sijajno zmagali bratje naši na Hrvaškem, to prosimo tudi mi pravičnega Boga, kajti njihova zmaga je tudi naša zmaga.

Popravek. V poslednjih „Novicah“ na strani 31. v 10. vrstici od spodej ste izostale besedi: „pribežališče ponuditi“.

Kursi na Dunaji 16. januarija.

5% metaliki 62 fl. 90 kr. Ažijo srebra 112 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 72 fl. 40 kr. Napoleondori 9 fl. — kr.